

Vision for hele haler

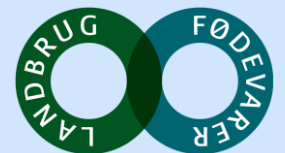
Jens Brandt

Griseproducent, Lundegård, Bornholm

Niels-Peder Nielsen

Chefkonsulent, Landbrug & Fødevarer Sektor for Gris

Landbrug & Fødevarer
Sektor for Gris

Disposition

- Vision 2050 – nyt mindset – ingen halekupering
- Omfordelingsmodel
- Praktiske erfaringer med hele haler
- Halekupering – hvis det er nødvendigt
- Konklusion

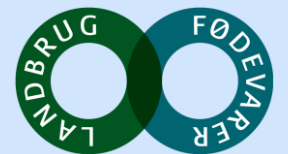

Vision 2050, LF Gris

Nyt mindset – ingen halekupering

Landbrug & Fødevarer
Sektor for Gris

Vision

17. SEPTEMBER 2022 08:05

SKREVET AF: LASSE EGE PEDERSEN

Ny vision: Der skal være en gevinst ved at lave grise med hele haler

LandbrugsAvisen

Formand for Danske Svineproducenter, Jeppe Bloch (tv) og næstformand for L&F's Sektor for Gris, Allan V. Pedersen er blevet enige om, at der bør laves en intern omfordeling i grise-sektoren, som fremmer producenter, der laver grise med hele haler.

Del

f fremtidens griseproduktion, at der bliver lavet en intern omfordeling i sektoren, så man sikrer en økonomisk gevinst til de producenter, der laver grise med hele haler.

in

✉

Agro TV

Mateno Duo mod Ita...

Vision 2050: Løse søer, krølle på halen og ingen kastration

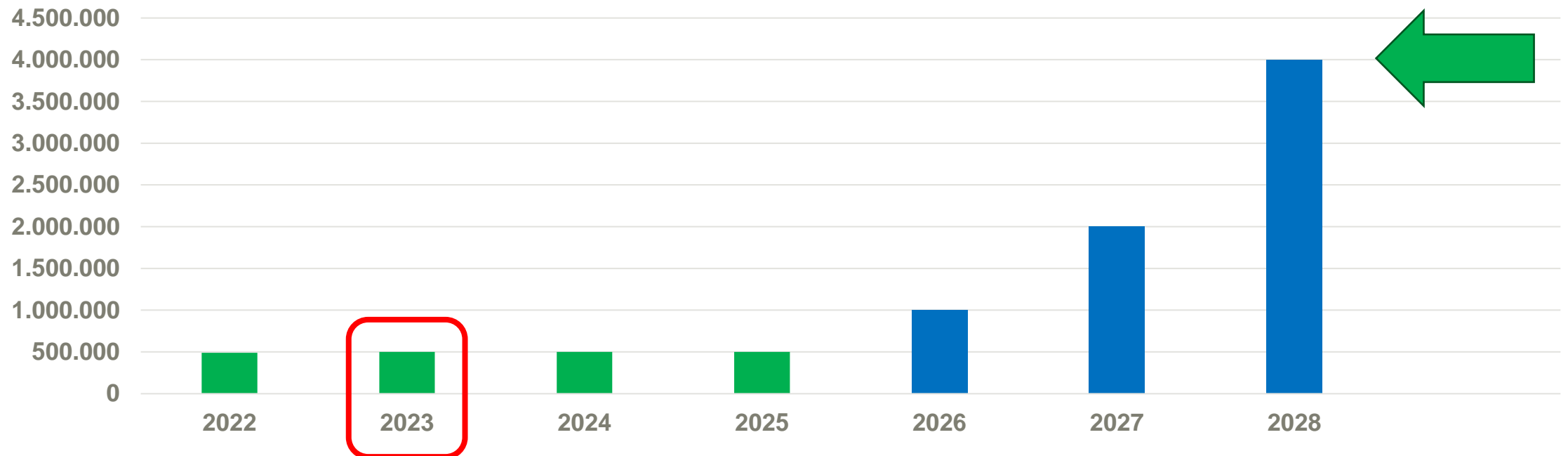
26. okt. 2021 kl. 10:23 | Af [dals](#)

Tilføj

Delmål – fordobling hvert år fra 2025

Stk. med hele haler

Hvad skal der til?

Det gode landmandskab !

Hvad skal du ha' ?

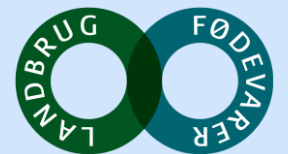
- Kompensation (præmie) hvis du skal udelade halekupering ?
- Kr. pr. gris ?

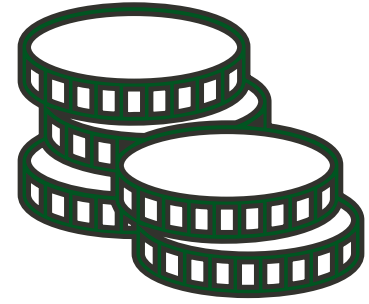
"Omfordelingsmodel" - Hvad er det ?

Landbrug & Fødevarer
Sektor for Gris

Præmie - for at udelade halekupering

Forslag til præmie:

- Udbetales på **alle fravænnede smågrise** i besætningen, som ikke har fået foretaget halekupering
- Evt. halebid har ingen betydning for præmie
- Korrigeres for dødelighed i smågrise- / slagtegriseperioden (Landsgennemsnit)

Gebyr – "Afgift for halekupering"

Forslag til finansiering:

- Opkrævning x,- kr. pr gris ved slagtning og eksport
- Tilsvarende princip som produktionsafgift til SAF

Licitationsmodel

Forslag til budrunde:

- Alle so-besætninger kan byde ind med pris (præmie) for at udelade halekupering
- Ved salg af smågrise aftales **"fradrag"** mellem sælger og køber (eksport)
- Kontrakt for et år

Udtryk for forventede omkostninger ved hele haler

Licitations år 1, præmie, kr.

Eksempel:

År	Antal, stk.	Forøgelse, stk.	Præmie pr. gris, kr.				
			10,-	15,-	20,-	25,-	30,-
2025	500.000						
2026	1.000.000	500.000					
		Bud grise, stk.		20.000			
		Akkumuleret, stk.		20.000			

Licitations år 1, præmie, kr.

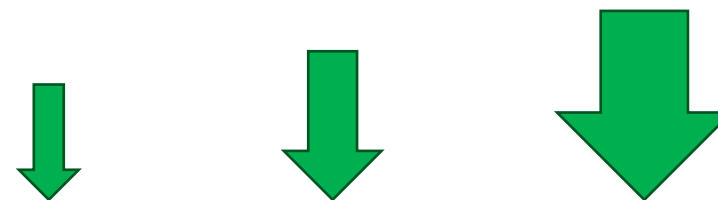
Eksempel:

År	Antal, stk.	Forøgelse, stk.	Præmie pr. gris, kr.				
			10,-	15,-	20,-	25,-	30,-
2025	500.000						
2026	1.000.000	500.000					
		Bud grise, stk.		20.000	375.000		
		Akkumuleret, stk.			395.000		

Licitations år 1, præmie, kr.

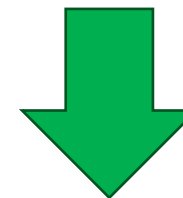
Eksempel:

År	Antal, stk.	Forøgelse, stk.	Præmie pr. gris, kr.				
			10,-	15,-	20,-	25,-	30,-
2025	500.000						
2026	1.000.000	500.000					
		Bud grise, stk.		20.000	375.000	105.000	
		Akkumuleret, stk.				500.000	

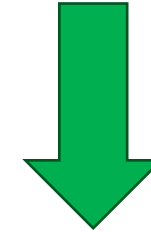
Licitations år 1, præmie, kr.

Eksempel:

År	Antal, stk.	Forøgelse, stk.	Præmie pr. gris, kr.			25,-	30,-
			10,-	15,-	20,-		
2025	500.000						
2026	1.000.000	500.000					
		Bud grise, stk.		20.000	375.000	105.000	
		Akkumuleret, stk.				500.000	

Licitations år 1, præmie, samlet omkostning, kr. Eksempel:

År	Antal, stk.	Forøgelse, stk.	Præmie pr. gris, kr.				
			10,-	15,-	20,-	25,-	30,-
2025	500.000						
2026	1.000.000	500.000				12.500.000	

Licitations år 1, præmie, gebyr, og samlet opkrævning, kr.

Eksempel:

12.500			Præmie pr. gris, kr.				
År	Antal, stk.	Forøgelse, stk.	10,-	15,-	20,-	25,-	30,-
2025	500.000						
2026	1.000.000	500.000				12.500.000	
			Gebyr pr. gris, kr.				
2026	30.000.000					0,40	

Licitations år 1, gebyr, præmie og samlet opkrævning, kr.

Eksempel:

12.500		Præmie pr. gris, kr.					
År	Antal, stk.	Forøgelse, stk.	10,-	15,-	20,-	25,-	30,-
2025	500.000						
2026	1.000.000	500.000		7.500.000		12.500.000	
		Gebyr pr. gris, kr.					
2026	30.000.000			0,25		0,40	

Udbetaling af præmie, forslag

Kvartalsvis udbetaling

- Faktura, stk. solgte smågrise med hele haler til slagtegriseproducent
- Faktura, stk. solgte smågrise med hele haler til eksport
- Afregningsdokumentation, stk. slagtede grise

Kontrol

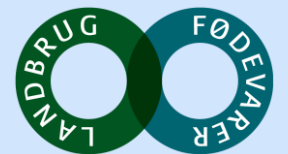
- DANISH besøg, spotaudit før første udbetaling

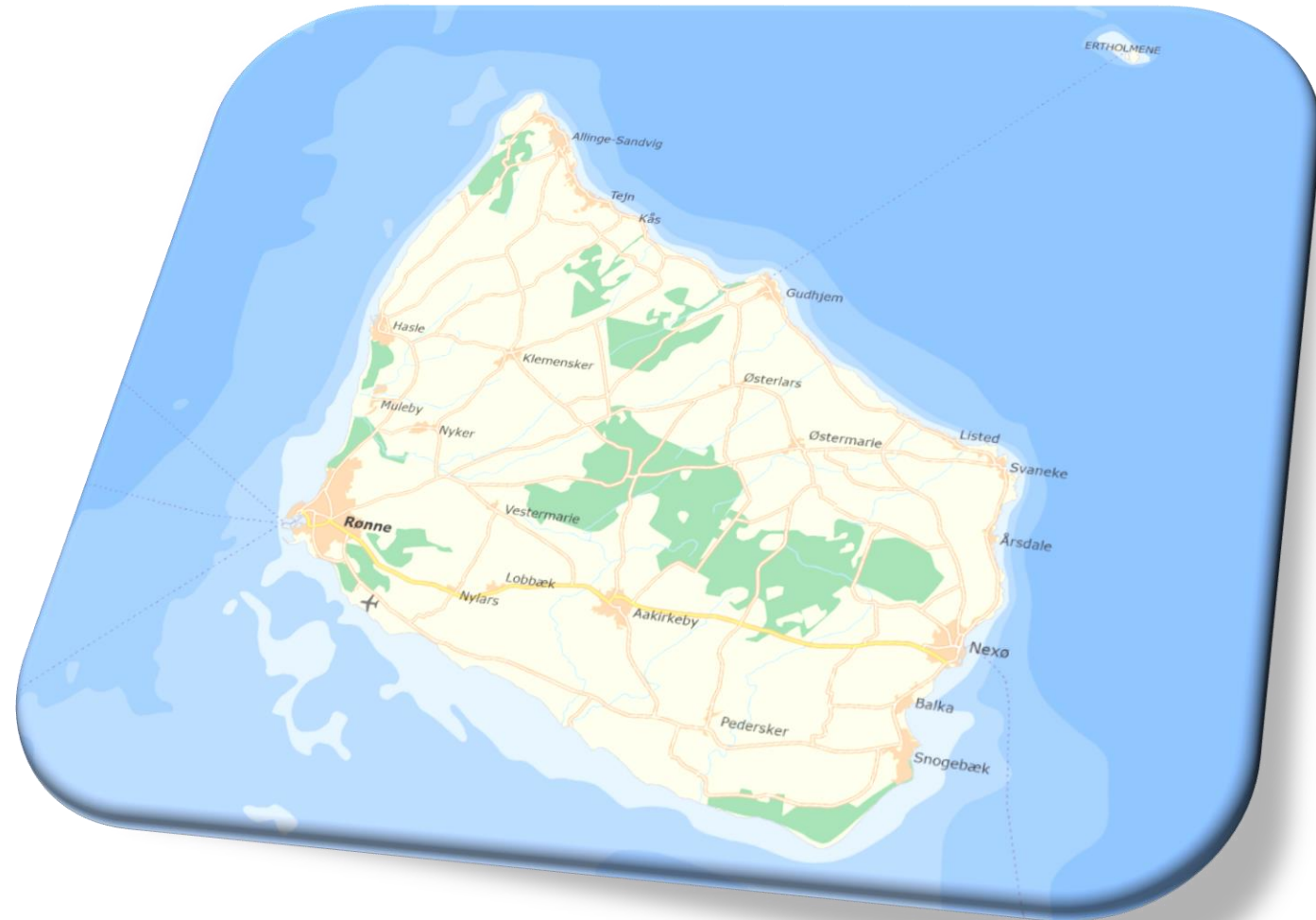
Praktiske erfaringer med hele haler

Landbrug & Fødevarer
Sektor for Gris

Hele haler

Jens Brandt, Lundegaard

Hele haler

Jens Brandt, Lundegaard

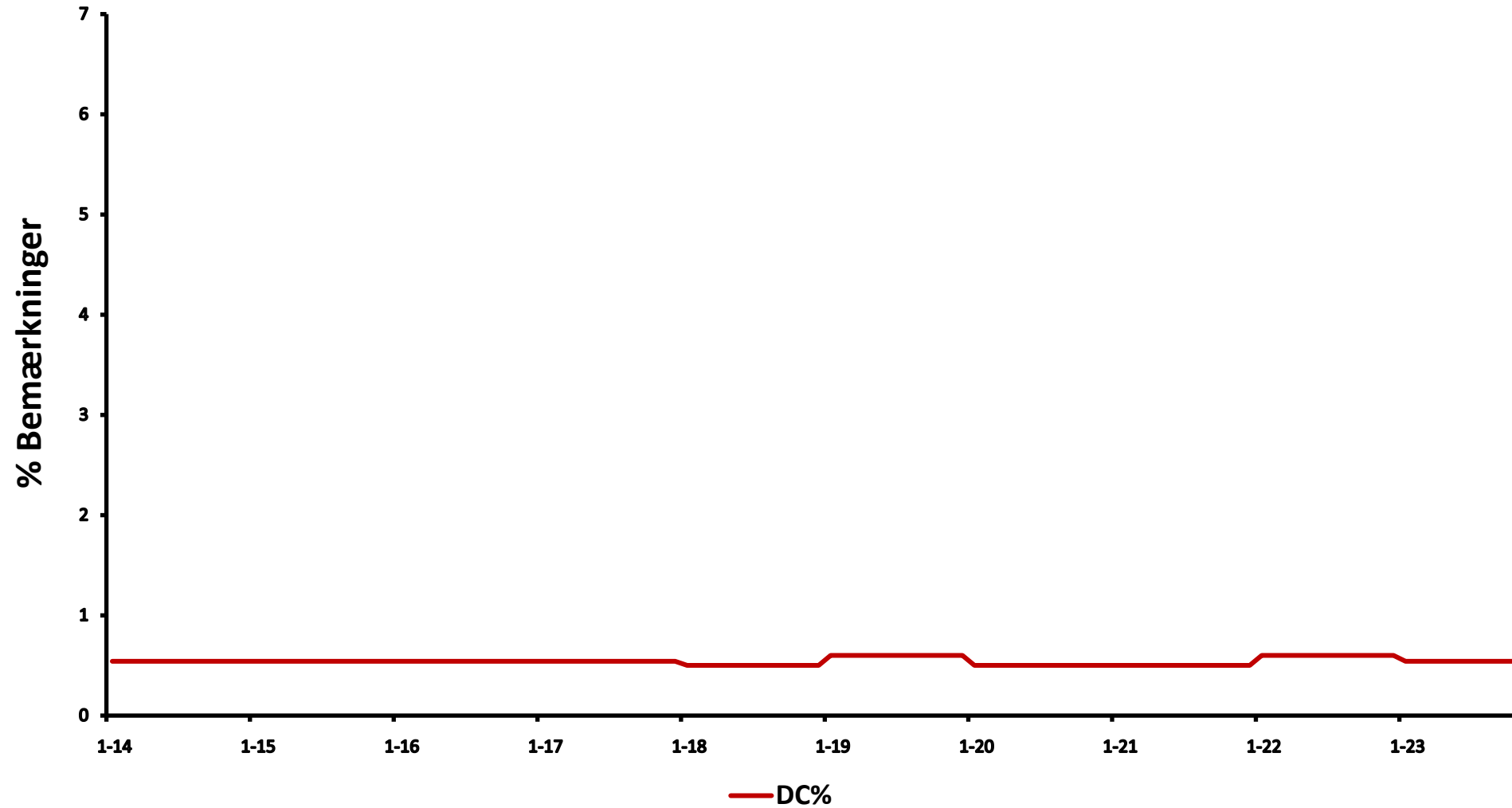
- Producere knap 5000 Bornholmergrise om året
- Som kommer ind ved 15 kg og ud ved 120 kg
- Vi dyrker knap 70 ha JB 7 – 8 pløjfrit siden 1998.
- Vi dyrker frø og korn
- Køber 1-2/3 af korn fra naboer lidt efter sædskifte.

Bornholmergrisen

- Specialproduktion
- Grise fra 100% løsgående søer
- Øget arealkrav + 30%
- Hele haler
- Halm
- Grovfoder til søer
- Kort transporttid
- Bornholmske råvarer (min. 70%)

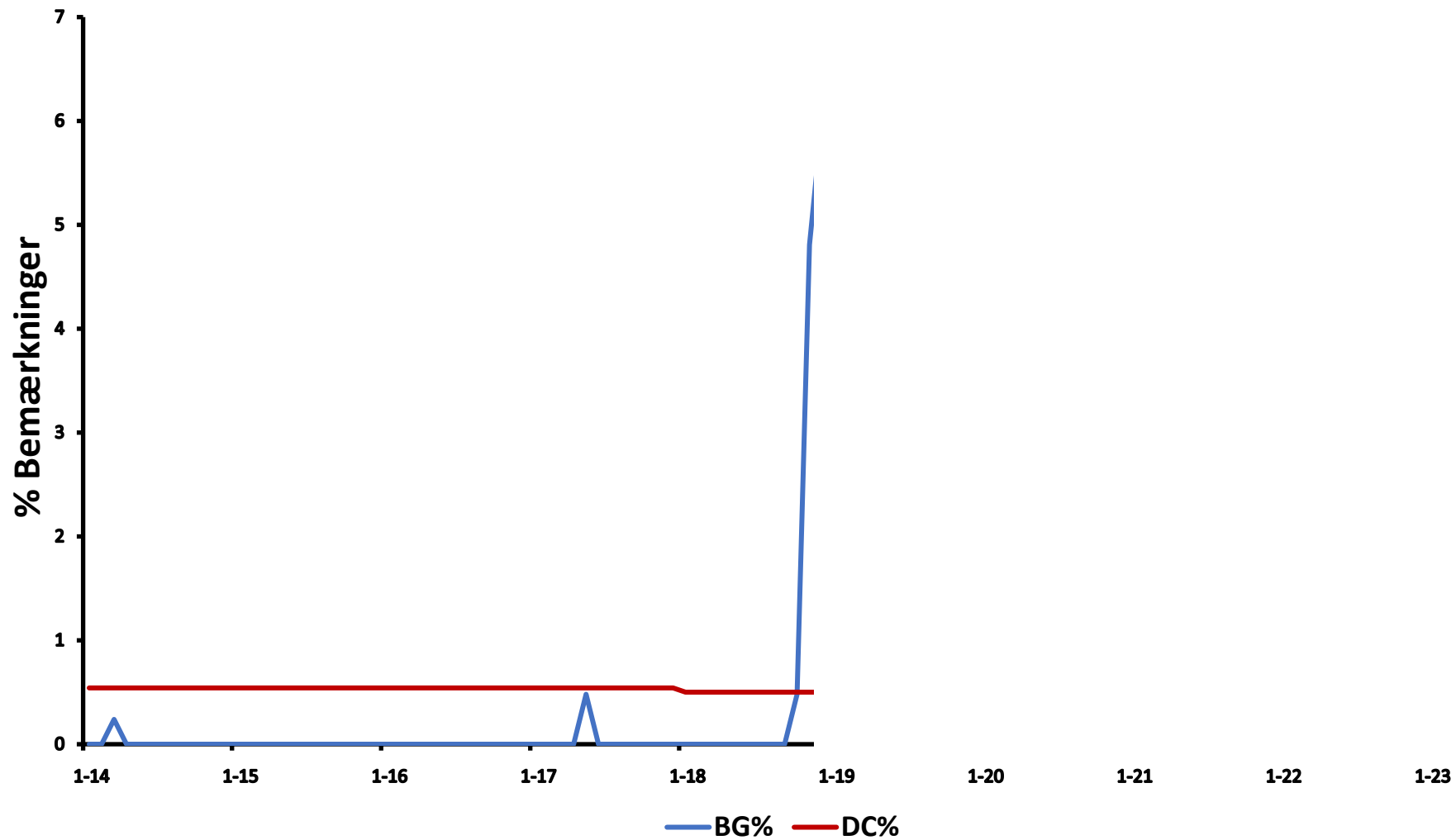

Halebid, lokalt, afgrænset
Sidste 10 år
Opgjort pr. måned

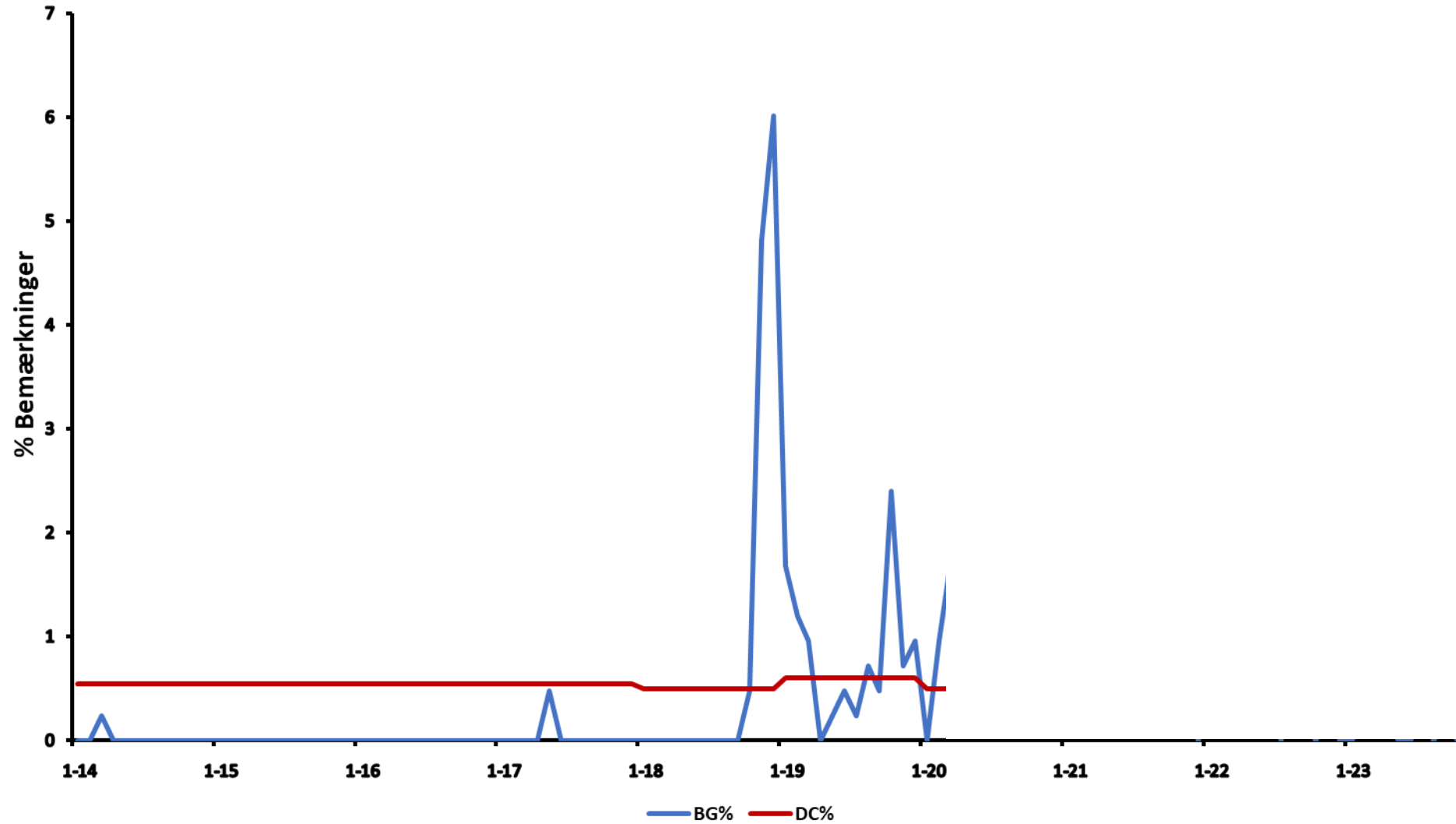

Halebid, lokalt, afgrænset
Sidste 10 år
Opgjort pr. måned

Halebid, lokalt, afgrænset
Sidste 10 år
Opgjort pr. måned

Hvad gør vi for at undgå halebid?

- Vådfoderanlæg fodre til tiden, hver dag
- Halm i halmhække og halm i fast leje, altid

Hvad gør vi for at undgå halebid?

Hvad gør vi for at undgå halebid?

Hvad gør vi for at undgå halebid?

- Vådfoderanlæg fodre til tiden, hver dag
- Halm i halmhække og halm i fast leje, altid
- Ser altid til grisene inden fyraften da det er om eftermiddagen, ulykkerne sker, ikke om morgen
- Problemer med halebid skal løses omgående, ikke næste dag, da er det for sent

Hvad gør vi for at undgå halebid?

- Vådfoderanlæg fodre til tiden, hver dag
- Halm i halmhække og halm i fast leje, altid
- Ser altid til grisene inden fyraften da det er om eftermiddagen, ulykkerne sker, ikke om morgen
- Problemer med halebid skal løses omgående, ikke næste dag, da er det for sent
- Overdækning som giver grisene en valg mulighed hvad angår temperatur
- Hele haler kræver tid og plads

Hvad gør vi så når der opstår halebid?

- Vi har en plan, alt er timet og tilrettelagt
- I hver sektion hænger der flere rustfrie kæder, klar til aktionen

Hvad gør vi så når der opstår halebid?

- Vi har en plan, alt er timet og tilrettelagt
- I hver sektion hænger der rustfrie kæder klar til aktionen
- Hvis det er en gris det går ud over, og der er lidt blod på halen, tager vi ham ud på gangen til næste morgen for så at komme tilbage i stien
- Er det så voldsomt så halen bliver begynder at blive flosset skal den ud i sygesti og have ro til at hele op

Naturlig ventilation

20°C Set punkt

+ 1°C Loftventiler og skorsten åbner

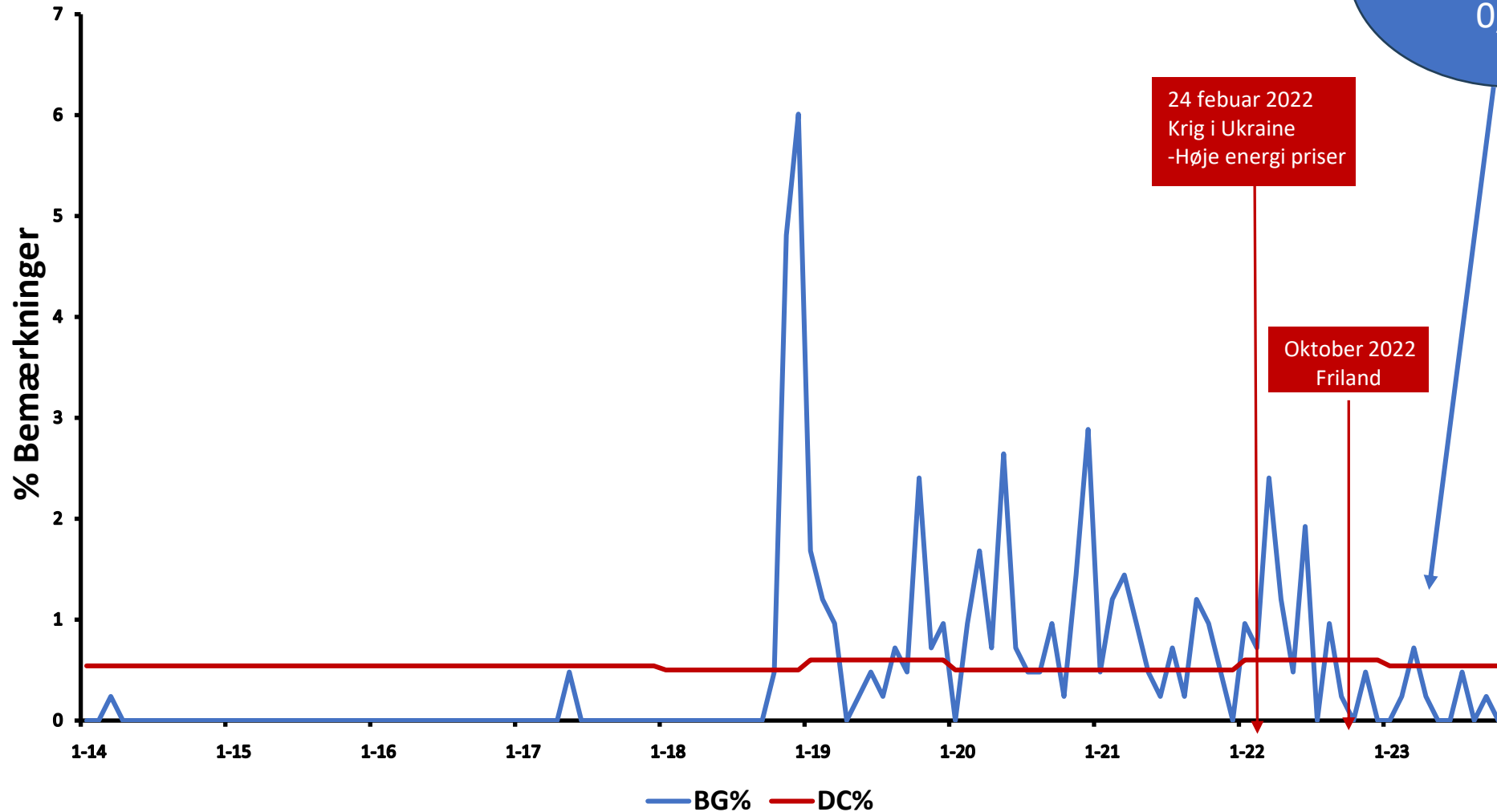
+ 3°C Ventilator starter

Halebid, lokalt, afgrænset

Sidste 10 år

Opgjort pr. måned

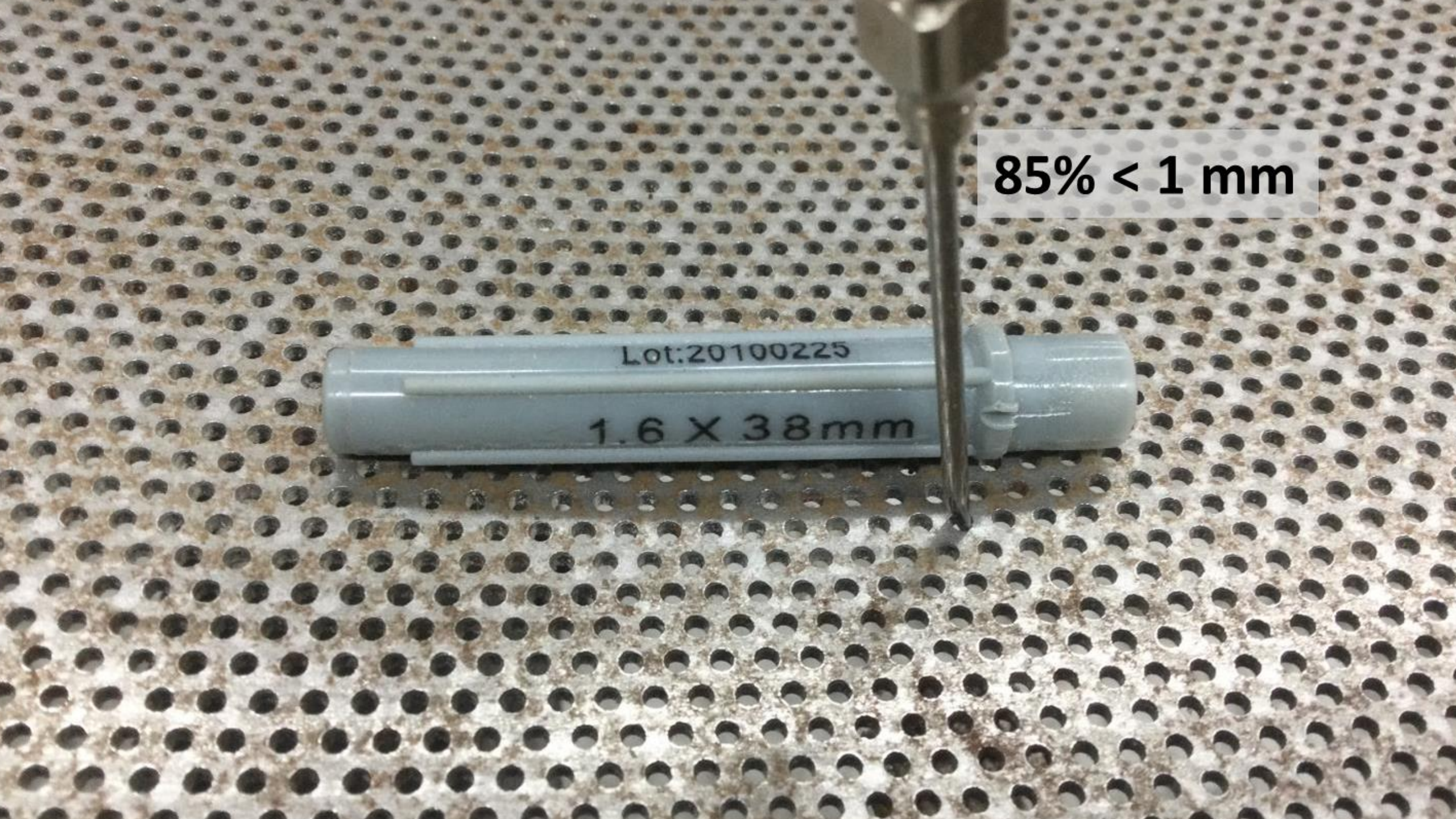
Hvad gør vi for at få halebid?

- Ekstrem fin formaling, pladesold huld under 1,6 mm

85% < 1 mm

Lot:20100225

1.6 X 38mm

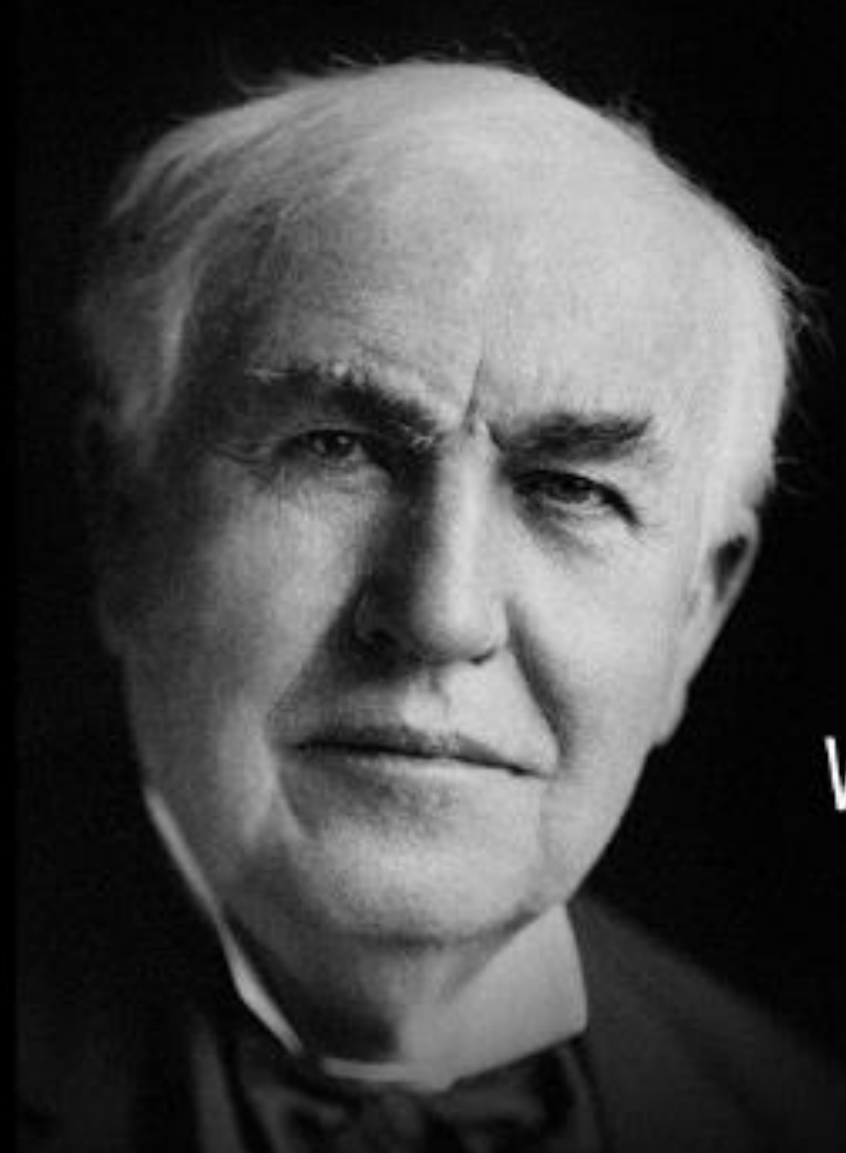

Hvad gør vi for at få halebid?

- Ekstrem fin formaling, pladesold huld under 1,6 mm
- Restriktiv fodring de første uger for at begrænse diarre
- Højt protein niveau **Små 15-30 kg: 12,0**, **Ung 25-45 kg: 10,2**, **Slg 45-115 kg: 8,9**
- Træk og store temperatursvingninger

Opsamling

- Stabil fodertildeling
- Faste rutiner og se på grisene hvad de fortæller dig
- Tag hånd om problemerne omgående så det ikke udvikler sig
- Plan for håndtering af problemer er klar og de nødvendige remedier står klar i stalden
- Bliv ved med at arbejde med problemerne og find løsninger på dem
- Plads, tid til at observere grisene samt tid til at løseproblemerne – nu!
- Det eneste der kan ske er at det bliver et større problem, også ved man det

A black and white portrait of Thomas Edison, showing him from the chest up. He has white hair and is wearing a dark suit with a white shirt and a dark bow tie. He has a serious expression and is looking slightly to the right of the camera.

Many of **life's failures** are people who did not realize **how close** they were **to success** when they **gave up**.

- *Thomas Edison*

Halekupering – hvis det er nødvendigt

Halekupering, BEK nr 1742 af 30/11/2020

§ 47. Grise **må ikke halekuperes rutinemæssigt.**

Stk. 2. Pattegrise må kun halekuperes inden for grisens 2.- 4. levedøgn og **kun, hvis der er skriftlig dokumentation for, at der er sket skader på haler (halebid)**, jf. dog § 48. Den skriftlige dokumentation skal på forlangende forevises tilsynsmyndigheden. Halen skal kuperes mindst muligt, og der må højst kuperes op til halvdelen af den. Den skriftlige dokumentationen skal indeholde oplysninger om:

- 1) hvornår halebid er forekommet,
- 2) andelen af grise eller stier, hvor der er konstateret halebid, og
- 3) alvoren af skader på haler som følge af halebidning

Stk. 3. Halekupering efter stk. 2 må kun foretages uden forudgående bedøvelse af pattegrisen, hvis halekuperingen foretages af en dyrlæge eller en person, der har modtaget instruks og vejledning heri, og som har erfaring med at halekupere pattegrise med passende midler og under hygiejniske forhold.

§ 48. **Inden halekupering, jf. § 47, stk. 2, foretages, skal der være forsøgt foranstaltninger for at forhindre halebidning under hensyntagen til miljøet og belægningsgraden. De relevante foranstaltninger skal identificeres ved hjælp af en risikovurdering af forholdene i besætningen**, jf. § 49.

Vejledning FVST, januar 2023

FVST:

I besætninger med op til 2 % halebidte grise af mindre alvorlig karakter, er der **ikke** tale om egentlige problemer med halebid

Miljø- og Fødevareministeriet
Fødevarestyrelsen

Vejledning om risikovurdering for halebid og om tildeling af beskæftigelses- og rodemateriale

Januar 2023

Indholdsfortegnelse

Indholdsfortegnelse	1
Indledning	3
1.1 Baggrund for vejledningen	3
1.2 Lovgivningsmæssig baggrund	4
2 Skriftlig dokumentation for halebid	5
2.1 Dokumentation for forekomst af halebid	5
2.2 Hvor ofte skal der dokumenteres problemer med halebidning?	7
3 Risikovurdering	7
3.1 Risikovurdering af elementer, som har betydning for udbrud af halebid	7
3.2 Tildelt beskæftigelses- og rodemateriale	7
3.3 Renhedstilstand	7
3.4 Termisk komfort og luftkvalitet	7
3.5 Sundhedstilstand	7
3.6 Konkurrence om foder, vand og plads	7
3.7 Foder og vand	7
4 Risikovurdering og handlingsplan - løbende forbedringer	8
4.1 Risikovurderingen skal altid resultere i en handlingsplan	8
4.2 Hvor ofte skal der laves en risikovurdering med tilhørende handlingsplan?	9
4.3 Handlingsplan til udbedring af utilstrækkelige staldforhold og driftledelsessystemer	10
4.4 Handlingsplan til udbedring af utilstrækkelige staldforhold og driftledelsessystemer	10
5 Risikovurderings virke i forhold til halekupering	10
6 Hjælpeværktøj	11
7 Dokumentation ved handel med halekuperede grise	11
7.1 Handel med grise til udlandet	11
7.2 Hvad består den skriftlige dokumentation af?	12
8 Beskæftigelses- og rodemateriale	12
8.1 Formål	14

Halekupering, er det nødvendigt ???

–"svin halekuperes ikke rutinemæssigt"

1. Dokumentation af halebid
2. Gennemført risikovurdering
3. Handlingsplan for tilretning, evt. forsøg med hele haler
4. Indhente dokumentation fra din aftager eller mellemhandler ved salg af smågrise

VAND

Er der forhold omkring drikkevand og vandforsyning som giver problemer (besvaremp)? JA NEJ

Grønne haler for vand tilføjet:

- Får de nok vand til drikke og til at drikke?
- Får de nok vand til at drikke og til at drikke?
- Får de nok vand til at drikke og til at drikke?
- Får de nok vand til at drikke og til at drikke?

Tjek, om der er nok drikkevand i skålen

Indtast de værdier, der er relevante for din skåle (i liter vand tilføjet og i liter vand tilføjet)

Skåle	Skåle	Skåle
1	2	3
1500	1500	1500
20	20	20

Tjek tyktelse på drikkevand

Indtast de værdier, der er relevante for din skåle (i liter vand tilføjet og i liter vand tilføjet)

Dokument dotyczący zakupu świń z obciętymi ogonami z duńskich gospodarstw hodowlanych

Nie (nie gospodarstwo hodowlane)

Imię i nazwisko / Nazwa: _____
Adres: _____
Rodzaj umowy (zakup): _____
Kraj: _____

Specjalista

Imię i nazwisko / Nazwa: _____
Adres: _____
Rodzaj umowy (zakup): _____
Kraj: _____

Indtast de værdier, der er relevante for din skåle (i liter vand tilføjet og i liter vand tilføjet)

Imię: _____
Kraj i nazwisko: _____
Adres: _____
Rodzaj umowy (zakup): _____
Kraj: _____
Polski: _____

For udarbejdelse af dokumentation til brug for kontrol af salg af smågrise

SEGES

Skriftlig dokumentation

- Dato
- Antal eller andel
- Alvor
  1. Mindre alvorlige
  2. Alvorlige (behandlingskrævende)

1. Fotodokumentation - scanningsapp

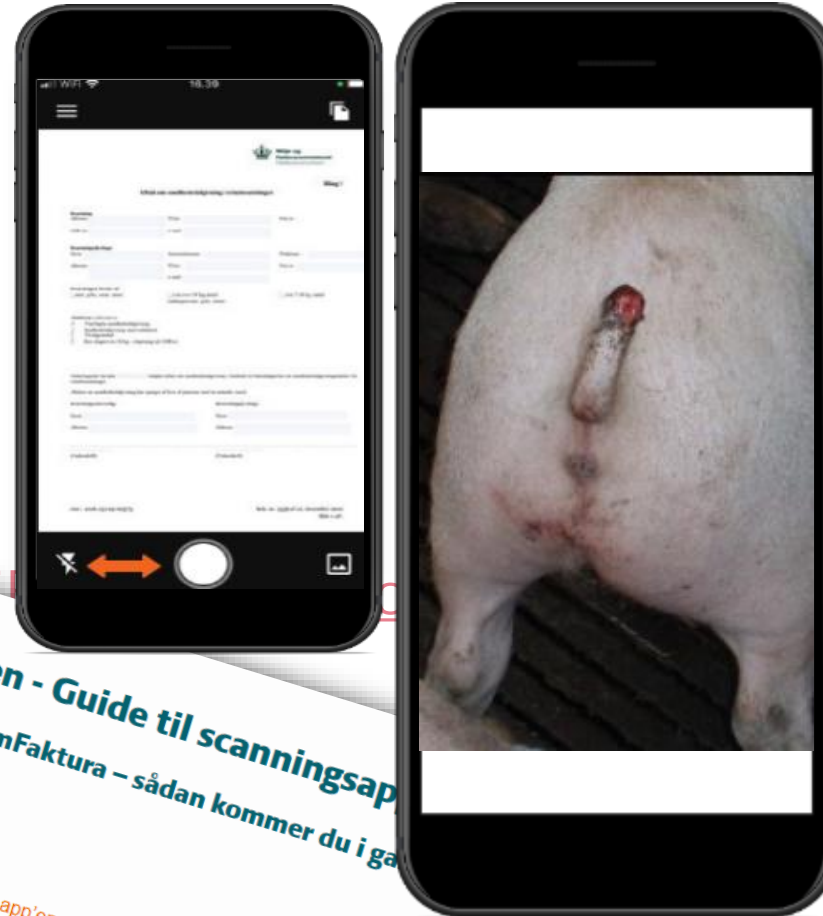

Eksempelvis:

- løbende billeder af halebid

Hvordan:

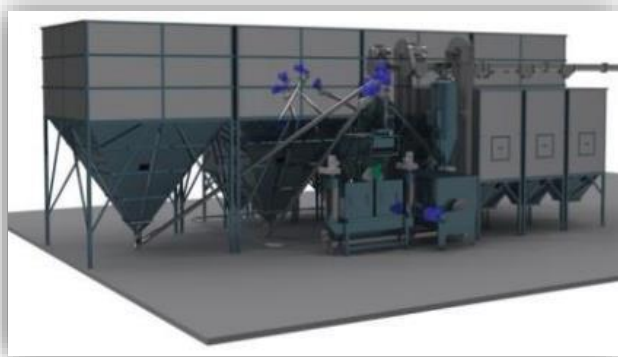
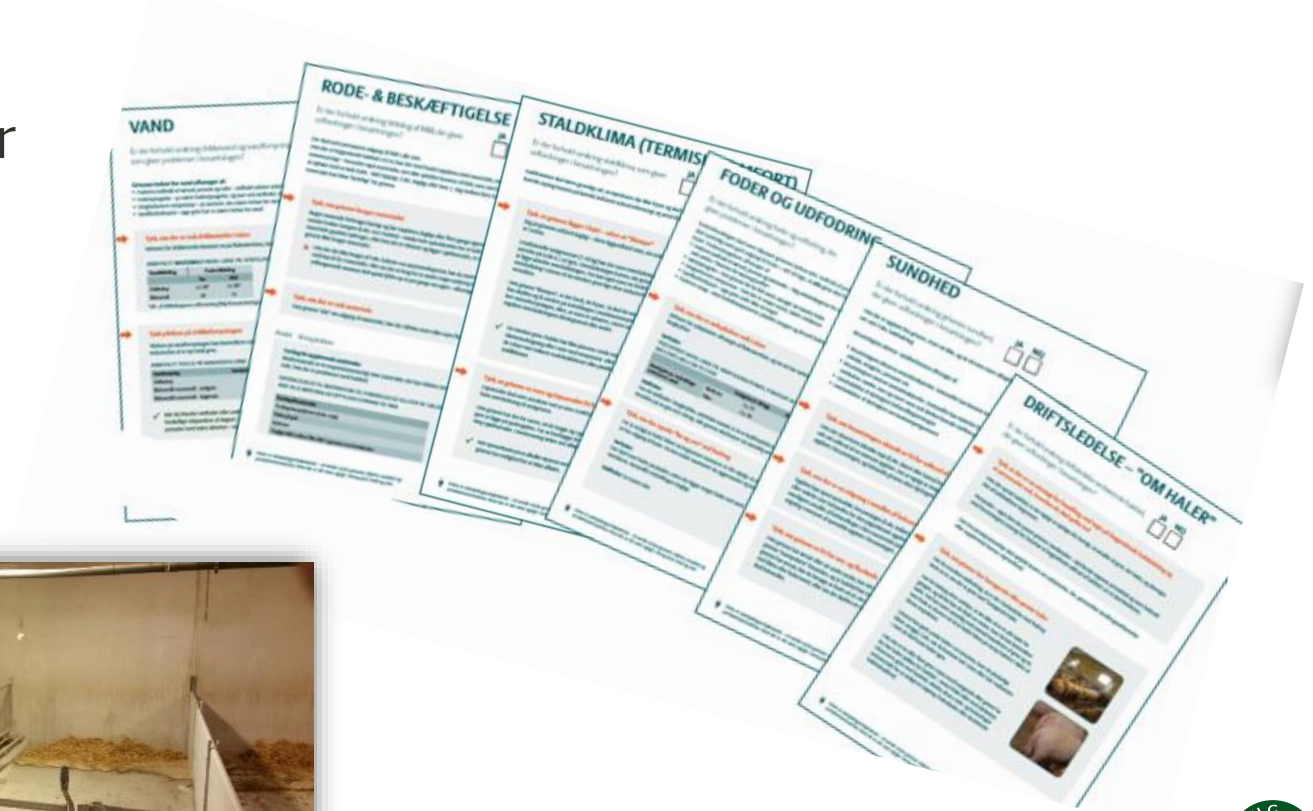
[DANISH Boksen - Guide til scanni](#)

2. Risikovurdering, tjeklister

Gennemgang af smågrise- og slagtesvinestalde:

- Vandforsyning
- Fodring
- Rode- & beskæftigelsesmaterialer
- Staldklima
- Sundhed
- Driftsledelse halebid

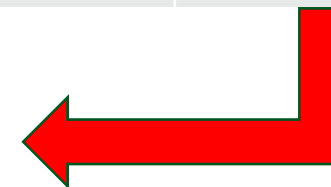

3. Hvis alle forhold **ikke** er i orden, og **der er dokumenterede halebid**

	Ja	Nej
Er der forhold omkring drikkevand og vandforsyning, som giver problemer i besætningen?		X
Er der forhold omkring staldklima, som giver udfordringer i besætningen?	X	
Er der forhold omkring driftsledelse vedrørende halebid, der giver udfordringer i besætningen?		X
Er der forhold omkring tildeling af R&B, der giver udfordringer i besætningen?		X
Er der forhold omkring foder og udfodring, der giver problemer i besætningen?		X
Er der forhold omkring grisenes sundhed, der giver udfordringer i besætningen?		X

Handlingsplan:		Nr. Stald 1. gl. slagtesvinestald
Staldklima		Dato: 11. okt. 23
Mål:	Aktuelt niveau:	
Forbedre luftskifte i stier		
Tiltag	Ansvarlig	Hvornår
Der skal etableres supplerende luft indtag over hver stiel	A. A.	Når stalden skal renoveres i 2024³
Andet:		

3. Handlingsplan, eks staldklima.

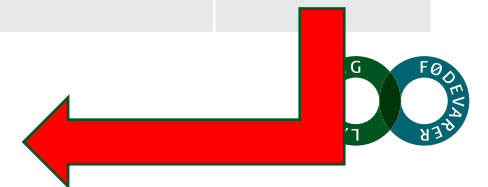
Handlingsplan:		Nr.
Staldklima		Stald 1. gl. slagtesvinestald
Mål:		Dato: 11. okt. 23
Aktuelt niveau:		
Tiltag	Ansvarlig	Hvornår
Der skal etableres supplerende luft indtag over hver stil	A. A.	Når stalden skal renoveres i 2024 ^s
Andet:		

3. Hvis alle forhold **er** i orden, og **ingen** dokumenterede halebid

	Ja	Nej
Er der forhold omkring drikkevand og vandforsyning, som giver problemer i besætningen?		X
Er der forhold omkring staldklima, som giver udfordringer i besætningen?		X
Er der forhold omkring driftsledelse vedrørende halebid, der giver udfordringer i besætningen?		X
Er der forhold omkring tildeling af R&B, der giver udfordringer i besætningen?		X
Er der forhold omkring foder og udfodring der giver problemer i besætningen?		X
Er der forhold omkring grisenes sundhedstilstand, der giver problemer i besætningen?		X

Handlingsplan for hele haler

4. Sobesætning, dokumentation fra aftager / mellemhandler

- Hvis aftager ikke kan håndtere grise med hele haler, skal der foreligge dokumentation!
- Eks:
  1. Dokumentation for halebid
  2. Udfyldt risikovurdering
  3. **Dokument:** "Produktionsanlægget til slagtegrise kan ikke håndtere grise med hele haler"
  4. Pkt. i griseringsaftale

Konklusion

- Nyt mindset !
- Kan vi udelade halekupering ?
- Hvad vil der ske, hvis vi udelader halekupering?
- Har vi prøvet ?
- Har vi tilstrækkelig dokumentation for at halekupere ?
- Er vi parate til at byde ind på en omfordelingsmodel ?

- I skal alle gå hjem og forholde jer til den aktuelle situation!
- Jens kan håndtere grise uden halekupering – og det er der flere af jer, som allerede kan!

Vejledningsmateriale:

[Halebid: Risikovurdering før halekupering \(svineproduktion.dk\)](http://svineproduktion.dk)

